

МЕЃУНАРОДЕН ЦЕНТАР ЗА СЛАВЈАНСКА ПРОСВЕТА - СВЕТИ НИКОЛЕ

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

СПИСАНИЕ
на научни трудови

**ДВАНАЕСЕТТА МЕЃУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД“
МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“
СВЕТИ НИКОЛЕ - БИТОЛА**

Година VIII

Број 2

Април 2021

- СВЕТИ НИКОЛЕ, Р. СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА -
- 2021 -

Издавач: Меѓународен центар за славјанска просвета - Свети Николе

За издавачот: м-р Михаела Ѓорчева, директор

Наслов: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

Организационен одбор:

Претседател: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Заменик претседател: д-р Стромов Владимир Јуревич, Русија

Член: м-р Борче Серафимовски

Член: м-р Милена Спасовска

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Ленче Петреска - Република Северна Македонија

Проф. д-р Александар Илиевски - Република Северна Македонија

Проф. д-р Мирослав Крстиќ - Република Србија

Проф. д-р Момчило Симоновиќ - Република Србија

Проф. д-р Тодор Галунов - Република Бугарија

Проф. д-р Даниела Тасевска - Република Бугарија

Доц. д-р Хаџиб Салкиќ - Република Босна и Херцеговина

Проф. д-р Татјана Осадчаја - Руска Федерација

Доц. д-р Вера Шунаева - Руска Федерација

Уредник: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Компјутерска обработка и дизајн: Адриано Панајотов, Маја Маријана Панајотова, Стефан Ѓорчев

ISSN (принт) 1857-9299

ISSN (онлајн) 1857-9302

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Северна Македонија

Контакт телефон: +389 (0)32 440 330

Уредувачкиот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

Напомена:

Уредувачкиот одбор на списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во списанието. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во списанието е на самите автори на трудовите.

Секој научен труд пред објавувањето во списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» е рецензиран од двајца анонимни рецензенти од соодветната научна област.

Печати: Печатница и книжарница „Славјански“, Свети Николе

Тираж: 100

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ
ИСТОК - ЗАПАД
ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА

Д-р Верка Костовска
Основен суд Тетово
Р. Северна Македонија

СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО ВО КРИВИЧНОТО ЗАКОНОДАВСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

АПСТРАКТ: Семејното насилство како негативна општествена појава не е нешто ново, непознато, ниту пак ретка појава која има незначително учество во животот на луѓето. Но вниманието на општеството кон оваа појава и нејзино санкционирање е од понов датум. Главна карактеристика на казнено-правниот систем во Република Северна Македонија е построга казнена политика во однос на семејното насилство. Таа се манифестира преку пропишување построги казни за кривични дела што се сторени при вршење семејно насилство и гонење за овие кривични дела по службена должност, што значи од страна јавниот обвинител. Во голем број законодавства семејното насилство се санкционира како негативна општествена појава како посебно кривично дело, а во нашето национално кривично законодавство семејното насилство е инкорпорирано како квалификаторна околност кај одредени кривични дела. Последиците од оваа социо патолошка појава се тешки како по физичкото така и по психичкото здравје на луѓето, поради што имплементацијата на постојната законска регулатива и нејзино унапредување и усогласување со меѓународните акти и стандарди заслужува посебно внимание.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: семејство, семејно насилство, Кривичен законик, санкција

FAMILY VIOLENCE IN THE FELONY LAWMAKING OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

ABSTRACT: The family violence, as a negative society occurrence, is nothing new, unknown, nor a rare occurrence, which has been an insignificant part of people's life. However, the society's attention toward this occurrence, and its elimination has been brought to the public's attention just recently. The main characteristic of the law-punishment system in the North Macedonia features a more severe punishment policy toward the family violence. It has been achieved thought imposing more strict sentences for felonies, related to the family violence, and the prosecution of such felonies, through the legal system, which means by the Public Prosecutor. In majority of the lawmaking institutions, the family violence has been dealt with as a negative society occurrence, as a specific felony act, and in our national felony lawmaking the family violence has been incorporated as a qualified circumstance related to some designated acts of felony. The consequences of such socially-pathological occurrence are damaging to people's physical, as well as to their sociological health, therefore the implementation of a constant law regulation and its advancement and adjustment to the international law acts and standards deserves a special attention.

KEYWORDS: Family, Family Violence, Felony Law, Sanction

ВОВЕД

Насилството како негативен појавен облик на однесување и манифестирање во меѓусебните односи и постапки во општеството е меѓу другото е и еден од облиците на извршувањето на кривични дела. Криминалот на насилство зазема значајно место во вкупниот обем на криминал, а општо прифатено е во теоријата дека темната бројка на овој вид криминал е доста голема. Доколку се појде од кривично -правните норми, односно од законските описи на кривичните дела во овој облик на криминал би ги опфатиле сите кривични дела во кои насилството е елемент од битието на кривичното дело или пак по самата суштина содржи насилство. Исто така, кај одреден вид на кривични дела насилството- примената на сила, агресија, закана е квалификаторен елемент кој манифестира потешок облик на криминал и кривична одговорност. Самото насилничко однесување, во нашиот Кривичен законик е пропишано како посебен облик на кривично дело со посебни квалификаторни елементи при начинот на извршување (чл. 386 од КЗ).

Иако дефинирањето на поимот насилство е различно и сложено и во зависност од научната дисциплина и потребите на негово појаснување воопшто како појава и компонента од човековата личност, сепак тоа што е заедничко за сите и посебно важно за нас е дека тоа е штетна појава и правно релевантна секогаш кога е насочена кон ограничување или повреда на некое право. Насилничкото однесување се одредува како примена на психичка и физичка сила или пак постапки со кои се сака жртвата да се присили на нешто или без таа намера, но секогаш треба да се работи за агресивност од поголем интензитет. Насилството може да биде од психичка природа (присилба), тешко психичко малтретирање, предизвикување на трајно чувство на лична несигурност, вознемиреност, примена на физичка сила физичка агресивност спрема физички интегритет на друг, напад кој донесува повреди или загрозување на животот и телото на друг, тешки малтретирања од физичка природа.¹ Во кривично правна смисла насилството индицира противправност која води кон одземање или ограничување на слободата и вољата на друг. Делување кое жртвата го чувствува како зло, како присилба врз неа или врз она што нејзе и припаѓа.² Насилничкиот криминалитет, кој некои го одредуваат како „традиционален“³ е сложена општествена појава по последиците кој ги остава зад себе, се појавува во различни облици, не се намалува и ги опфаќа и најчувствителните категории од населението, жените и децата.

Сепак, без оглед што во теоријата постојат различни и со тек на времето менувани ставови и сфаќања за насилството, нема да се впуштаме подлабоко во разработка и појаснување на поимот, зошто тоа не е цел на трудот, туку е доволно да се заклучи дека од кривично-правен аспект криминалот на насилство “ треба да остане во една рамка која опфаќа насилство на индивидуа спрема другите што се манифестира во одредени социјални односи и услови”.⁴

1. Bačik F. Opći pogled na krivično-pravnu problematiku delikata nasilja, krivično pravni i kriminološki aspekti delikata nasilja Zagreb, 1979, I kn.str.3

2. Камбовки.В. Казнено право - посебен дел, Скопје, 1997, стр.104.

3. Арнаудовски.Љ.Криминологија, Скопје, 2007, стр.328.

4. ibid, str.336.

1. СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Семејното насилство е посебен облик на криминално однесување кое е санкционирано во Кривичниот законик како посебен облик на извршување на одредени кривични дела и е во зависност од посебните односи на сторителот и жртвите на кривичното дело.

Иако, различни теоретичари даваат различни класификации, како најзначајни видови на семејно насилство се издвојуваат: физичкото, сексуалното и психичкото насилство. Покрај овие видови на семејно насилство се истакнуваат уште и емоционалното насилство како подвид на психичкото насилство и економското насилство.

Според жртвите на насилството, тоа се дефинира како насилство кон партнерот, насилство кон децата и насилство кон постари лица.

Семејството, како општествена појава го следи човештвото од неговото настанување па се до денес.⁵ Во него човекот се раѓа, живее и воспоставува контакти со други луѓе и стекнува искуства и прифаќа општествени вредности и норми. Семејството како основна општествена клетка е од големо значење за секој човек, за неговиот развој, формирање на личноста и сигурноста, иако денес класичниот облик на семејство полека се менува.

За жал, односите во едно семејство не секогаш се хармонични, не секогаш семејството значи и сигурност, мирно живеење и заштита од негативни влијанија, страдање и присилба. Искуствата покажуваат дека одредени семејства или семејни заедници не претставуваат средина во која секој член од семејството, слободно, рамноправно и по сопствена воља ги ужива сите права кои му се загарантирани и природно му припаѓаат. Во тој случај семејството наместо сигурна опкружувачка средина која им дава на членовите на семејството материјална, социјална и емоционална подршка, се трансформира во насилно опкружување во кое некој член од семејството или повеќе од нив трпат постојано или повремено брутални и тешки доживувања.

За семејното насилство долго време се молчело. Тоа се прикривало и од самите жртви и од другите членови на семејството зошто се сметало за нешто срамно, поради што и самите жртви го прикривале и со години го трпеле без да го пријават и побараат помош од институциите. Иако јавноста била свесна за постоење на семејно насилство, баш поради фактот на прикривање и премолчување, се сметало дека тоа немав голем замав и е ретка, исклучителна негативна појава.

Иако семејното насилство не е нешто ново, не е појава условена од новите технолошки достигнувања или развој на општествената и социјална средина, инкриминирањето и институционалната заштита е од понов датум. При крајот на шеесетите и седумдесетите години од дваесетиот век, и тоа благодарение на движењето и залагањето на некои невладини организации за заштита на жените и нивните права, овој проблем е истакнат во јавност и добива соодветно внимание. Биле направени низа истражувања кои покажале дека оваа негативна појава е мошне честа, дека безброј лица, а пред се жени и деца, секојдневно трпат најразлични видови на насилство.

Денес сите сме свесни дека оваа тема веќе не е “табу тема”, или барем не на ниво како и порано, дека жртвите на семејно насилство сега послободно

5. Спировиќ. Трпеновска. Љ, Мицковски. Д., Ристов. А, Семејно право, Културна Установа Блесок, Скопје, 2013, стр. 224

и отворено зборуваат за насилството, го пријавуваат на надлежните органи и институции и бараат помош. Секако, се уште постои темна бројка и на овој вид на криминал, се уште еден голем дел од семејното насилство останува непријавен и несанкциониран, се уште еден голем дел од жртвите немаат храброст и смелост да го пријават сторителот поради срамот, менталитетот, традицијата, страв од стигматизација. Тоа е и причина што статистичките податоци за семејно насилство не се одраз на реалната бројка на квантитет на оваа општествено- негативна појава, но бројот на пријавени случаи и поднесени пријави спрема сторители на семејно насилство е во пораст.

Не само лицата кои директно се вклучени во борбата против семејното насилство и заштитата на жртвите во различни нивоа на постапката, за оваа појава и последиците свесни се повеќе и сите други членови на општеството. Сведоци сме сите на многу стории во медиумите, дневниот печат и полициските извештаи за нови криминални дејствија, за тешки последици по здравјето на луѓето, па дури и лишување од живот како последица од семејно насилство. Не е ретка појавата и самите жртви на семејно насилство да се трансформираат во извршители на кривични дела. Секојдневните и тешки повреди на правата на слобода, правото на самоопределување, одлучување, економски ограничувања, секојдневните физички напади, малтретирања, понижувања, и сексуални злоупотреби можат лесно една жртва да ја претворат во извршител на кривично дело.⁶

Меѓународната заедница свесна за последиците од семејното насилство, со цел тоа да се искорени и оневозможи било каков вид на насилство или значително да се намали неговата појава по било кој основ, со низа меѓународни акти ги заштитува основните слободи и права на човекот, а посебно внимание се посветува на заштитата од семејното насилство.⁷

Националните законодавства, што значи и домашното законодавство, тргнувајќи од меѓународните стандарди и препораки го усогласува своето законодавство со истите. Во кривичниот законик севоведуваат нови инкриминации кој го санкционираат семејното насилство и пропишуваат санкции како адекватен одговор на државата кон оваа негативно и неприфатливо поведење.

Денес, семејното насилство се дефинира како континуирана примена на физичка и психичка сила спрема членови на семејството со загрозување и повредување на доменот на сигурност и односот на доверба, исполнување “контрола и надмоќ над членовите на семејството без разлика дали делото е предвидено како кривично дело во законодавството и дали сторителот е пријавен на органите на прогонот.”⁸

2. СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО ВО ЗАКОНОДАВСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Во Република Северна Македонија семејното насилство во кривичното законодавство е внесено со измените на Кривичниот законик од 2004 година. Во членот 122 од Кривичниот законик дадена е дефиниција за поимот семејно насилство. Така, согласно кривичниот законик под семејно насилство се подразбира- малтретирање, грубо навредување, загрозување на сигурноста

6. Весна Николик Ристановиќ во својата книга “Од жртва до затвореничка” го обработува токму овој проблем.

7. Прв документ на органите на ОН којшто директно го третира прашањето на насилство во семејството е Препорака бр.19, Насилство на жени/CEDAW/ на Комитетот од 1922 година, која дава правно толкување на Конвенцијата за укинување на сите облици на дискриминација на жени.

8. Konstantinovic. Vilie. S, Nikolic. Ristanovic. V., Kriminologija, Prosveta, Nis, 2003, str.128.

телесно повредување, полово или друго психичко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв спрема брачен другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство како и спрема поранешен брачен другар или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи.⁹

Поимот семејно насилство е дефинираљн и во Законот за семејство член 94-б . Откако законодавецот изрично пропишува забрана на секаков вид на насилство помеѓу членовите на семејството, без оглед на пол и возраст, изрично наведува кои дејствија се сметаат за семејно насилство и помеѓу кои лица. Според законската одредба под семејно насилство¹⁰ се подразбира малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психолошко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв спрема: - брачниот другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, - поранешен брачен другар или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, вклучувајќи ги односите кои настануваат со посвојувањето и старателството, - браќа и сестри, полубраќа и полусестри, - постарите членови во семејството или заедничкото домаќинство и - лица - членови на семејството или заедничкото домаќинство чија деловна способност е делумно или целосно одземена. Под блиски лични односи, во смисла на овој закон, се подразбираат лични односи меѓу лица од различен пол кои се или биле во партнерски односи, а не живеат во вонбрачна заедница.

Согласно Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство¹¹ «Насилство врз жените» е кршење на човековите права, дискриминација врз жените и ги означува сите дејствија на родово-базирано насилство што доведуваат или веројатно ќе доведат до физичка, сексуална, психичка или економска повреда или страдање на жените, вклучувајќи и директни и индиректни закани и заплашување за такви дејствија, изнуда, произволно ограничување или лишување од слобода, без оглед дали се случуваат во јавниот или приватниот живот; а, посебно «семејно насилство» го дефинира како малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психичко, физичко или економско насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, вклучувајќи и закани за такви дејствија, спрема брачен другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема сегашен или поранешен брачен другар или вонбрачен партнер или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, без оглед дали сторителот го дели или го делел истото живеалиште со жртвата или не;

Главна карактеристика на казнено-правниот систем во Република Северна Македонија е построга казнена политика во однос на семејното насилство. Таа се манифестира преку пропишување построги казни за кривични дела што се сторени при вршење семејно насилство и гонење за овие кривични дела по службена должност, што значи од страна јавниот обвинител. Во голем број законодавства семејното насилство се санкционира како негативна општествена

9. Кривичен законик, "Сл.весник на РМ" бр.37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15, 226/15, 97/17, 248/18,

10. Сл.весник на РМ бр.153 од 20.10.2014.

11. Сл.весник на Р.М. бр.24/2021 од 21.01.2021

појава како посебно кривично дело, а во нашето национално кривично законодавство семејното насилство е инкорпорирано како квалификаторна околност кај одредени кривични дела.

Со кривичните дела против животот и телото убиство од (чл 123 ст.2 т.2) убиство на миг (чл.125), тешка телесна повреда од(чл 131 ст.2) , телесна повреда од (чл. 130 т.2), санкционирани се дејствијата на лишување од живот, нарушување или оштетување на телесниот интегритет, или предизвикување на телесни или душевни заболувања, односно санкциониран е физичкиот облик на семејно насилство.

Со кривичните дела насилство од(чл. 139 ст.2), противправно лишување од слобода (чл.140 ст.2) и загрозување на сигурноста од (чл. 144 ст.2), санкционирани се облиците на психолошко насилство, додека со кривичните дела силување (чл.186), обљубља врз немоќно лице (чл.187), полов напад врз дете кое не наполнило 14 години (чл.188) и посредување во вршење проституција (чл.191) се санкционира и сексуалното насилство.

Со пропишување на построги казни и овластување за кривично гонење по службена должност, семејното насилство се издвојува како посебен вид на криминал. За едни оваа нормативно решение претставува чекор напред во заштита од дејствија на семејно насилство бидејќи овие кривични дела не е дел од кривичните дела против бракот и семејството, додека за други, инкорпорирањето на семејното насилство во постоечките кривични дела од законикот е недостаток и мана на правната регулатива. Систематизацијата на кривичните дела во нашето национално законодавство е направена според објектот на заштита. Ако добро се сфати што е објект на заштита на секое одделно кривично дело, добро сме ја сфатиле и криминалната политичка интенција на законот.¹² Бидејќи учењето за објектот на заштита е истовремено и учење за хиерархијата на вредности во едно општество, загрозувањето на различни објекти има за последица и различни санкции. Според тоа, дали семејното насилство ќе се пропише со една законска одредба во главата на кривични дела каде објект на заштита е бракот и семејството, или пак како во нашиот случај во посебни кривични дела во зависност од објектот на заштита (животот и телото, слободата и правата, половата слобода) ќе изгуби сосема од својата важност доколку санкцијата што се пропишува за за самото кривично дело и дејствија не е во реципроцитет со заштитеното добро. Всушност, пропишаната казна ќе ја покаже оцената на законодавецот за тежината на криминалното дејствие и важноста на повреденото добро. Така за кривичното дело Убиство од (чл 123 ст.1) пропишана е казна затвор од најмалку 5 години затвор. Додека во (став 2) од истиот член наведени се квалификаторните облици на оваа кривично дело- околности кои се особено отежнувачки, а се наведени во самата законска одредба и го зголемуваат степенот на неправо и степенот на вина на сторителот, за кои е пропишана казна затвор од најмалку 10 години или доживотен затвор. Лишување од живот при вршење семејно насилство е санкционирано во точка два од истиот став, што значи дека законодавецот сметал дека овие дејствија се особено тешки и потребно е пропишување на построга санкција за нивно сузбивање и со тоа остварување целите на казнување.

Кај кривичните дела против половата слобода и половиот морал карактеристично е што заштитата на половата слобода и половиот морал не

12. Марјановиќ,Г,Каневчев,М.“Македонско кривично право-општ дел, „Просветно дело АД Скопје, 2010, стр.99.

е посебно издвоена во посебен став од описот на кривичното дело кога се работи за дејствија извршени како семејно насилство. Сепак според начинот на кој е определено нивното објективно битие, со овие кривични дела се штитат и жртвите од сексуално семејно насилство и тоа не само возрасните лица туку и децата. За дејствијата да се сметаат како семејно сексуално насилство, потребно е да се исполни објективниот услов за инкриминација, постоење на посебен однос помеѓу сторителот и жртвата кој ги исполнува елементите на семејно насилство од (чл.122 ст.21) од Кривичниот законик.

Како сме обврзани националното законодавство да го усоглаваме со меѓународните акти и стандарди, постојат голем број на мислења и ставови од потребата од понатамошни измени и дополнувања на Кривичниот законик во оваа област, а посебно по ратификувањето на Конвенцијата за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство, таканаречената Истамбулска конвенција.¹³

Се предлагаат дополнување на законот со нови инкриминации како посебни кривични дела, така и Елена Димушевска, извршна директорка на Националната мрежа против насилството врз жените и семејното насилство “Во насока на придржување кон целите поставени со Истанбулската конвенција, во Македонија е потребна измена на законите, на тој начин што ќе се воведат засебни кривични дела на психолошко насилство, демнење, физичко насилство, сексуално насилство, вклучувајќи и силување, присилни бракови, женско генитално осакатување, присилен абортус и присилна стерилизација, како и забрана за сексуално вознемирување”.¹⁴

Откако Владата на Република Северна Македонија дополнително го усвои националниот акциски план за спроведување на Истанбулската конвенција, каде што централно се предвидени активности на промена на законодавството со цел преточување на стандардите на Конвенцијата во пракса, со финансиска поддршка на Европската Унија. изработена е публикација „АНАЛИЗА НА ПОТРЕБИТЕ ОД УСОГЛАСУВАЊЕ НА КРИВИЧНИОТ ЗАКОНИК СО ИСТАНБУЛСКАТА КОНВЕНЦИЈА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА”.¹⁵, во која се нагласува потребата од воведување нови инкриминации и последици од постојниот начин на санкционирање на семејното насилство, со оглед да не внесувањето нови инкриминации на кривични дела не само што оневозможува целосно усогласување на КЗ со конвенцијата туку не овозможува и собирање на статистички податоци за овој вид криминал што пак обврска која исто така произлегува од Конвенцијата.¹⁶

13. Конвенција на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство, донесена 07.04.2011 година, потпишана 08.07.2011 година, а ратификувана во РСМ 22.12.2017 година

14. <https://akademik.mk/megjunaroden-den-za-borba-protiv-nasilstvoto-vrz-zhenite-stop-za-nasilstvoto>

15. види, Ристеска, М, Цеков, А, Анализа на потребите од усогласување на кривичниот законик со Истамбулската конвенција во Република Северна Македонија, Скопје, Центар за истражување и креирање политики и Македонско женско лоби, 2019.

16. види, Мирчева, С. Гогов, Б.: Анализа на усогласеноста на законодавството на Република Македонија со Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство: (Истамбулска конвенција) : базична студија - Скопје 2013 : Сојуз на организации на жените на Република Македонија

ЗАКЛУЧОК

Националното законодавство на Република Северна Македонија низ правната регулатива го дефинира семејното насилство како појава, а со новиот Закон за заштита и спречување од насилство врз жените и семејно насилство од јануари 2021 година направен е и чекор напред во усогласување на националното законодавство со Истамбулската конвенција.

Но, иако некоисметаат дека имплементацијата на Истамбулската конвенција оди бавно, сепак не може да се каже дека, иако не низ посебни законски одредби, нашиот Кривичен законик не обезбедува заштита на сите дејствија и облици на семејно насилство. Сепак, согласни сме дека за одредени дејствија како што се: присилни бракови, женско генитално осакатување, присилен абортус и присилна стерилизација, со оглед на тешките последици, потребно е да се воведат нови инкриминации или изменат и дополнат постојните кривични дела, за кои ќе се пропише соодветна кривична санкција.

По однос на прашањето за сузбивање на овој вид криминал, како и за другите негативни општествени појави, не е доволно само воведување нови или измена и дополнување на постојните казнените норми и пропишување на построги санкции, туку неопходно е потребно и сузбивање на општествените, социјални, културни, религиозни и економски причини за негова појава. Потребно е алоцирање на финансиски и други човечки ресурси за ефективно имплементирање на националната политика за превенција, помош и заштита на жртвите од семејно насилство. Унапредување на системот на заштита на жртвите од семејно насилство, со формирање посебни центри за помош и засолништа, а се со цел спречување од поврат, охрабрување за пријавување на семејно насилство и елиминирање на страв од стигматизација.

ЛИТЕРАТУРА

1. Арнаудовски Љупчо. Криминологија, Скопје, 2007,
2. Vačić Franjo. Opći pogled na krivično-pravnu problematiku delikata nasilja, krivično pravni i kriminološki aspekti delikata nasilja Zagreb, 1979, I kn.
3. Камбовки Владо. Казнено право - посебен дел, Скопје, 1997,
4. Konstantinovic Vilie S, Nikolic Ristanovic Vesna, Kriminologija, Prosveta, Nis, 2003,
5. Марјановиќ Ѓорѓи, Каневчев Методија "Македонско кривично право-општ дел „Просветно дело АД Скопје, 2010,
6. Мирчева Стојанка, Гогов Богданчо, Анализа на усогласеноста на законодавството на Република Македонија со Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилство: (Истамбулска конвенција) : базична студија - Скопје 2013 : Сојуз на организации на жените на Република Македонија
7. Спировиќ Трпеновска Љилјана, Мицковски Дејан, Ристов Ангел, Семејно право, Културна Установа Блесок, Скопје, 2013,
8. Ристановиќ Николиќ Весна. Книга "Од жртва до затвореничка"
9. Препорака бр.19, Насилство на жени/CEDAW/ на Комитетот од 1922 година, која дава правно толкување на Конвенцијата за укинување на сите облици на дискриминација на жени.
10. Конвенција на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство, донесена 07.04.2011 година, потпишана 08.07.2011 година, а ратификувана во РСМ 22.12.2017

година, Ристеска Марија, Цеков Александар, Анализа на потербите од усогласување на кривичниот законик со Истамбулската конвенција во Република Северна Македонија, Скопје, Центар за истражување и креирање политики и Македонско женско лоби, 2019.

11. „Анализа на усогласување на одредбите од Законот за превенција, спречување и заштита од семејно насилство со стандардите содржани во Конвенцијата на Совет на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашно насилство“ НССР, со експертиза на м-р Елена Грозданова, Винсет графика Скопје
12. <https://akademik.mk/megjunaroden-den-za-borba-protiv-nasilstvoto-vrz-zhenite-stop-za-nasilstvot>
13. Кривичен законик,“Сл.весник на РМ“ бр.37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12, 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14, 199/14, 196/15, 226/15, 97/17, 248/18,
14. Сл.весник на РМ бр.153 од 20.10.2014.
15. Сл. весник на Р.М. бр.24/2021 од 21.01.2021
16. Службен В. на Р.М. бр:24/2021 од 29.01.2021